

JOSEPH ALLEINE • EDMUND CALAMY
RICHARD VINES • THOMAS WADSWORTH
THOMAS WATSON

Az Úrvacsora

Sorozatszerkesztő
BÁLINT ÁGNES
VISKY ANDRÁS

JOSEPH ALLEINE • EDMUND CALAMY
RICHARD VINES • THOMAS WADSWORTH
THOMAS WATSON

Az Úrvacsora

*10 puritán
tanítók*

KOINÓNIA
Kolozsvár, 2004

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Joseph Alleine et al: *The Puritans on the Lord's Supper*
Soli Deo Gloria Publications, 1997
© Don Kistler and Soli Deo Gloria

Fordította
GÁLFALVY ÁGNES

A fordítást ellenőrizte és szerkesztette
DR. LÉSZAI LEHEL

© Koinónia, 2004

A könyv megjelenését a Fieldstead & Company támogatta.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
Az Úrvacsora / coord.: Joseph Alleine;
trad.: Gálfalvy Ágnes. –
Kolozsvár [Cluj-Napoca]: Koinónia, 2004
ISBN 973 8022 78 9
I. Alleine, Joseph (coord.)
Gálfalvy Ágnes (trad.)
2

Richard Vines
A zsidó húsvéti áldozat

**Jelentősége, valamint párhuzam közte és Krisztus,
a mi húsvéti Bárányunk közt**

*„... mert hiszen a mi húsvéti
bárányunk, a Krisztus, megál-
doztatott értünk. Azért ne ré-
gi kovással ünnepeljünk ...”*

1Kor 5,7-8

Az Úr vacsorája a zsidó húsvétkor kezdődött, annak halálán és hamvaiból. E sákramentum úgy kelt életre, mint egy második fönix, hisz Urunk utolsó húsvétját halála húsvétjának nevezte. Ő vezette be és rendelte el e sákramentumot, melynek egészen az Ő második eljöveteleig élnie s fennmaradnia kell, s mint Scalinger és mások is rámutattak, a mi szent vacsoránk jegyei is a zsidók páskhavacsorájából vették; hisz a kenyér, melyet a családfő a szokást (s nem valami ószövetségi parancsolatot) követve a következő szavakkal áldott meg és osztott szét családtagjai közt: „Íme az ínség kenyere, melyet atyáink Egyiptomban ettek”, s a pohár, melyet megáldott, majd átadott nekik, hogy igyanak belőle, s melyet a „zsoltár poharának” neveztek, mert utána zsoltár követke-

zett a szertartás lezárásaképp – egyszóval ezt a kenyeret és poharat Krisztus, a szertartást követve, megáldotta, és e szavakkal nyújtotta át: „Ez az én testem; e pohár amaz új testamentum az én vérem által”. És így új feliratot vagy értelmet rótt a régi fémre, s hadd tudja meg a Biblia összes vak és mereész értelmezője, hogy, ha az Újszövetségben szereplő számos kifejezést és tényt nem a zsidó írók és szokások régi feljegyzéseiből fejtegetik, csak képzeletük szüleménye lesz az eredmény, s nem a szöveg magyarázata.

Az úrvacsora sákramentumának megközelítésében a pészachból indulok ki, mely a zsidó egyház második állandó, érvényben levő sákramentuma volt (az első a körülmetélés); Egyiptomból való kijövetelükkor született, s egész Krisztus haláláig megtartották, amikor kezdetét vette az úrvacsora és helyettesítette azt. A pészach, vagyis a zsidó húsvéti áldozat, jelezte, mi is legyen majd az úrvacsora, s mi teljeseedik be Krisztusban.

A húsvéti áldozatban Krisztus szenvedéseit és halálát egy levágott és tűzön megsütött bárány jelképezte. Az úrvacsorában a megtört kenyér és a kiöntött bor jelképezi ugyanazt. A külső jelképek, vagy jelek különböznek, ám Krisztus mindkét szertartásban ugyanaz. Mint ahogy övék a körülmetélés, mienk meg a keresztség, jelképeink s szertartásaink különböznek, de a belső körülmetélés s újjászületés ugyanaz mindkét esetben. Nekik mindkét sákramentumuk véres volt, mert Krisztus vére kiontásra várt; a mienk vértelen, hisz a vér már kiontatott.

Az angol nyelv találón fordítja a pészach* szót, míg a görög s a latin megtartotta annak „pászcha” változatát, mely alkalmat adott egyeseknek, hogy a görög kifejezésből származtassák, mely annyit tesz, hogy „hibát elszenvetni”. A *pészach* (páska) szó a *pasach*ból származik, ami annyi, mint „átugrani, illetve áthaladni valami fölött”. Mert amikor Izrael a hosszú egyiptomi rabszolgaság után elhagyni készült ezen országot, Isten megparancsolta, hogy minden család vágjon le egy bárányt vagy kecskegidát, egészben süsse meg azt, egyék meg még aznap este a házban, s az ajtófélfát meg a szemöldökfát hintsék meg a vérrel – a küszöböt ne, hisz Krisztus vérén nem szabad tapodni. Így tévén biztonságban lesznek a pusztító angyaltól, aki átvonul Egyiptomon azon az éjjelen, hogy megölje az elsőszülötteket. De elment Izrael minden háza mellett, melyek vérrel voltak meghintve, s innen származik a pészach név, melynek eredetét maga Isten adja meg 2Móz 12,27-ben. A mienk ebben a héjban a mag, ebben a csontban a velő. Van húsvéti áldozatunk, ugyanúgy, mint nekik, de a mienk Krisztus. „Krisztus a mi húsvéti bárányunk” – mondja a szöveg.

A mi húsvéti Bárányunk, Krisztus értünk áldoztatik, jobban mondva áldoztatott fel. A mi húsvéti Bárányunk, Krisztus, valódi áldozat volt, de hogy az ő húsvéti bárányuk áldozat volt-e, vagy

Az angol nyelvben használt kifejezés *Passover*, ami szó szerint azt jelenti, hogy átlépni, illetve áthaladni valami fölött (ford. megj.).

sem, az kérdéses. A pápisták mohón elfogadják ezt, remélve, hogy ezáltal bebizonyosodik: a mi úrvacsoránk áldozat és sákramentum is egyben, mint ahogyan az ő húsvétjük is – mondják – az volt. De vannak mások, lutheránusok és kálvinisták egyaránt, akik szerint a zsidók húsvétja nem valódi áldozat, habár a Szentírás annak mondja: „Páskha-áldozat ez az Úrnak”, mivel a szó görög és héber megfelelőjét is néha általánosan mactare*-ként értelmezik, ha nem áldozatra vonatkozik. És az első páskaáldozatkor, Egyiptomban nem találunk papot, csak a családfőt; nem találunk oltárt, nem ajánlják Istennek a bárányt, nincs szó bűnbocsánatról. Ahhoz, hogy a szertartások *típusához* tartozzon, nem is kellett feltétlenül szertartásnak *lennie*, hisz a póznán a kígyó a keresztre feszített Krisztust jelképezte, s így a zsidó húsvét, mint sákramentum jelképezhet áldozatot, mint ahogy a mi úrvacsoránk is egy áldozatra való emlékezés, ám maga nem áldozat.

Másrészt viszont Kálvin és egyes zsidó írók áldozatnak és sákramentumnak tartják, mivel a Szentírás áldozatnak nevezi, s a vért a korai időkben a családfő ontja ki, aki pap (mivel még nem szenteltek fel mást), majd később a papok vagy a léviták. A vért az oltárhoz vitték, mivel vallási célból kiontott vér volt, pusztító angyaloktól megóvó vér, s így a szó szoros értelmében vett áldozat.

Mit mondjunk tehát? Ígérem, nem zavarom össze önöket vitákkal és veszekedésekkel, mivel

Mactare a. m. dicsőíteni (ford. meg.).

szívesebben talállok önök elé ehetsé húst, mint kemény csontokat, amin rágódhatnak. Az igazság az, hogy az áldozat olyasvalami, amit az emberek ajánlanak fel Istennek; a sákramentumot pedig Isten ajánlja fel és adja az embernek, hogy megegye, vagy az Ő nevében használja azt. Így hát az adomány azon részét, melyet Istennek ajánlanak fel, áldozatnak nevezhetjük, azt a részét meg, amit megesznek az emberek, sákramentumnak. Krisztus tulajdon teste és vére áldozat volt, nem sákramentum. A kenyér és bor a használat során sákramentum, nem pedig áldozat.

A páskhabarány egy igazi áldozat jelképe volt, a Krisztusé, és azért merjük így nevezni, mert a Szentírás is annak nevezi. Írva találjuk a következő szavak után: „Azért (...) ünnepeljünk”. Mi legyen ez? A Szentírásból megtudhatják, hogy miután a páskabarányt megették, másnap kezdetét vette az ünnep, és ez páska ünnepnek neveztetik máshol is; tartott pedig hét napig, nagy pompával és ünnepélyességgel megülve, de a kenyér kovásztalan volt. Erre utal az apostol: „mert hiszen a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, megáldoztatott érettünk. Azért ne régi kovással ünnepeljünk ...” Mi, kik hitünk szerint részesültünk a vérrel való meghintésből, s ettünk az Ő húsából, minden napot szent vigadásban és hálaadásban élünk meg, szüntelen ünnepelve. És vessük ki a vérfertőző korinthusit közösségünkéből, mert kovász ő. „Tisztítsátok el azért” (a rosszaságot, gonoszságot stb.), mert kovászok ezek (8. v.), hogy szent gyülekezet és szent nép lehessünk. Így hát Pál apostol érvelése a zsidó húsvét példájában gyökerezik.

4Móz

28,16–17

2Móz 12,14

1Kor 5,7

Azoknak, akikért Krisztus, a húsvéti Bárány feláldoztatik, szent gyülekezetekként és szent embereként menteseknek kellene lenniük a rosszaság és gonoszság kovászából, s Isten elé kovásztalan őszinteséggel kellene járulniuk; ám értünk feláldoztatott Krisztus, a húsvéti Bárány; ennél fogva „azért (...) ünnepeljünk”.

Megmagyaráztam a szavak jelentését; tanulmányozzuk hát e zsidó húsvétot két szempontból:

1. Mint áldozatot vagy egy áldozat jelképét, és ez esetben Krisztusra, a mi húsvéti Bárányunkra vonatkozik. „Krisztus megáldoztatott értünk”.

2. Mint sákramentumot, s ez esetben ránk vonatkozik, és megmutatja, mi a kötelességünk azon áldozattal kapcsolatban. „Azért... ünnepeljünk”. Az áldozatot *értünk* adták; a sákramentumot *nekünk*.

1. A mi húsvéti Bárányunk Krisztus, aki értünk áldoztatott fel. Nálunk is megvan a húsvéti áldozat, ám az a feláldozott Krisztus. És itt, mielőtt rámutatnék a húsvéti áldozat és Krisztus közötti megfelelésre vagy hasonlóságra, figyeljünk meg négy dolgot:

(1) Izrael régi vallásának is volt Krisztusa ugyanúgy (ha ez nem is volt olyan világos), mint nekünk. A kőszikla, mely atyáinkat a pusztában követte, Krisztus volt; a húsvéti bárány Krisztus volt; az emberi típusok (mint Izsák a máglyán) és az igazi típusok (mint a véres áldozatok) Krisztus voltak. Ő akkor még pólyában volt, árnyékokba és típusokba burkolva, nem meztelen. Amennyiben az Újszövetségben ezeket a típusokat taglaljuk és

elemezzük, kiderül, hogy tele vannak evangéliummal és Krisztussal. Krisztus a velő a csontban, a mag a héjban, „tegnap és ma és mindörökké ugyanaz”, minden isteni rendelkezés summája és édessége. Így hát azok, akik szerint ezek a típusok múlandó ígéretekkel voltak teli, de nem volt bennük lelki ígéret, túllontúl lekezelik őket, mintha csak üres hüvelyekkel jóllakott disznók lennének. Csodás paradoxon ez, hogy azok, akikben oly nagy volt a hit, nem bírtak Krisztussal. Testvéri jobbot nyújtunk nekik; ők voltak az idősebb testvér, de mi kétszeres jutalmat kaptunk.

(2) Figyeljék meg, hogyan fejezi ki magát a Szentírás: „Krisztus, a mi húsvéti bárányunk”, azaz a páskabárányunk, melyet páskának nevez: „öljétek meg a páskhát”. Nos, a páska szó eredetileg azt az eseményt jelölte, amikor az angyal elhaladt az izraeliták háza mellett, és nem a bárányt; de meg kell tanulnunk, hogyan értelmezzük a sákramentumokkal kapcsolatos kifejezéseket; a megnevezett jel a jelölt dolog, a megnevezett jelenség a megjelenített dolog. A kőszikla Krisztus, Krisztus a mi páskánk, azaz a mi húsvéti bárányunk. A körülmetélést szövetségnek nevezi a Szentírás: „és örökkévaló szövetségül lesz az én szövetségem a ti testetekben.” Ez az egyetértés minden hellyel kapcsolatban fennáll, egy kivétellel: „Ez az én testem”. Mert ezzel kapcsolatban a lutheránus kiáll a jegyekben való testi jelenlét mellett, a pápista meg amellet, hogy a kenyér meg a bor átlenyegül Krisztus testévé és vérévé. Semmiféle értekezés, vita, engedmény nem elégti ki őket; és mi mégis igen becsületesen azt állítjuk, hogy

Zsid 11

2Móz 12,21

1Móz 17,13

1Kor 10,4

Krisztusnak, ki szűztől született, ki keresztalált hal, ki a mennyben trónol, a teste valóban jelen van e sákramentumban – de nem a kenyérben vagy a borban, hanem a hívő befogadó számára; nem a jegyekben, hanem az úrvacsorához járulók számára.

De mindez nem elég ahhoz, hogy a megosztottságot feloldja. E két előtag, a *con* és a *trans* (a szubsztanciáció szó elé téve) több háborúságot idézett elő és több vérbe került megléte óta (és még egyik sincs hatszáz éves!), mint azt egykönnyen el lehetne képzelni.

(3) A húsvéti bárány Krisztus előképe, ennek ellenére a zsidók általában nem látták meg benne Krisztust. Egyértelmű, hogy húsvéti ünnepükben meg szertartásaikban az egyiptomi szolgaságra és szabadulásukra emlékeznek – és ezt is parancsolta nekik Isten; de Krisztus meg sem említetik. Nem fogták fel, hogy a megsütött bárány a Messiás előképe, ahogy az kialakult elképzeléseikben, így hát húsvétkor nem hátrafelé néztek, hanem előre, tudtukon kívül, az igazhitűeket kivéve, akiknek volt róla némi sejtelmük. És ez az ember nagy tévedése minden sákramentummal kapcsolatban: nem figyel a sákramentum benső jelentésére, s nem keresi a lényegét. Így volt ez a zsidóknál, és ránk is érvényes. Hát nem azzal vétkezünk az Úr teste és vére ellen, ha nem becsüljük meg azt megfelelő módon? A földhözragadt emberek a földi részt látják. Esznek, isznak, de mindez nem táplálja őket. Megeszik a héjat, de a csont lényege a velő, maga Krisztus. Krisztus lel-

ki táplálékot ad testünknek. Testi táplálékot ad lelkünknek.

(4) A húsvéti bárány a feláldozott Krisztus; nem Krisztus, a hibátlan Bárány, hanem Krisztus, a tűzön megsütött Bárány. Ebből láthatják, hogy a páskaáldozat és a mi úrvacsoránk a keresztre feszített Krisztust, a haldokló vagy már halott Krisztust jelképezik. Itt Krisztus halála kerül előtérbe, nem pedig feltámadása vagy mennybemenetele. „Az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend”. Ezt látná szívesen egy bűnös lélek; micsoda megnyugtató látvány szemlélni a megfizetett árat, a letett váltságdíjat, az elvégzett tettet. Innen merít a lélek vigaszt és reményt a megváltásra; így hát a kenyér megtöretett, s a pohár csordultig volt vérrel, hogy az élet számára Krisztusnak ezen életadó halálát jelképezze. A pápisták megfosztották az embereket a vértől azzal a trükkel, hogy a velejárást hangoztatták; azt mondák nekik, hogy a kenyér az Ő teste s a testében benne van a vére. Mindkettő szereztetéséről több helyen esik szó; a jelkép lelke a kiontott vér; a húsvéti áldozat egy leölt és megsütött bárány, és annak kiontott vére az ajtófélfán és szemöldökfán. És a gondviselés jóakaratóból, ha a pápisták az egészet meg is ennék, nekünk világosan megadatott a pohár: „Igyatok ebből mindnyájan.”

Mt 26,27

Tehát Krisztus halálát jelképezi mindez, mégpedig – lépünk tovább egy lépéssel – áldozati halálát, melynek hatása érezhető, s mely megbékéltet. Ezt vetítette elő minden áldozat s a húsvéti bárány is: az áldozati halált, mely megvált és engesztel. „E pohár – mondta Krisztus – az én vé-

rem, az új szövetségnek vére, amely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára.” Halál ez, mégpedig olyan halál, melyet úrvacsoránk áldozati halálként állít elénk, ezért az van megírva, hogy Krisztus „megáldoztatott érettünk”.

A húsvéti bárány és a feláldozott Krisztus közti hasonlóság

Térjünk át most a húsvéti bárány és a feláldozott Krisztus közötti hasonlóságra vagy megfelelésre, mellyel kapcsolatban igyekszem majd őrizkedni ama hiábavalóságtól és kíváncsiságtól, hogy túl sok összehasonlítást tegyek, ami pedig igen gyakran megtörténik azokkal, akik típusokat, példázatokat és hasonlóságokat vizsgálnak. Mint ahogyan a túlfeszített húr fülsértően diszharmonikus hangot ad ki, az efféle gyakorlat inkább elfogultságra, mint józanságra vall.

1. A húsvéti báránynak hímnak kell lennie, hibátlanak, egyévesnek, a juhok vagy kecskék közül. És ez Krisztusra és az Ő tökéletes voltára emlékeztet. A babonás vagy kíváncsi zsidók számos hibát különböztettek meg, szám szerint 60–70-et; a legkisebb hiba elég volt arra, hogy a bárány ne feleljen meg. Krisztus minden hibától mentes volt. Semmiben sem különbözött a többi embertől, kikhez hasonlatos volt, csak a bűn dolgában. Mindenben ki volt téve a kísértésnek ugyanúgy, mint mi, ám büntelen volt. A férfiúi tökéletesség mintája volt, élete virágjában – úgy 33–34 éves volt –, alázatos és szelíd, mint egy bárány, melyeket példás lelki ajándékokként írnak le nála.

2Móz 12,5

A képét előrevetítette a mindennapos áldozat báránya, a húsvéti bárány, a kos, melyet Ábrahám Izsák helyett feláldozott, a bűnbak, Keresztelő Szent János pedig e névvel illette: „Íme az Istennek ama báránya”. A Szentírás utal rá, hogy másodszor bűn nélkül jelenik meg, melytől első eljövetelekor nem volt mentes; de el kell határolnunk e bűnt (a mi neki tulajdonított bűnünket) egyéb bűnöktől, vagyis értünk kellett bűnné lennie, hogy testében hordozhassa azt, amit második eljövetelekor nem fog hordozni, nem lesz megterhelve vele, mint azelőtt. Ezért hát az van megírva, hogy bűn nélkül jön majd el, saját bűne és a miénk nélkül.

3Móz 16,21

Zsid 9,28

2. E páskabarányt a hónap tizedik napján el kellett választani a nyájtól, külön kellett tartani az áldozatra készülve, de csak a tizennegyedik nap estéjén vágták le, vagy, ama vitatott kifejezés szerint, a két est között. Más szóval a bárányt délután kellett leölni, mikor a nap lemenőben volt, de még naplemente előtt. És körülbelül ugyanebben a napszakban ölték meg Megváltónkat, az igazi húsvéti bárányt. De egy másik jelentése azt sugallja, hogy Isten Krisztust már jóval azelőtt kiválasztotta, és arra szánta, hogy a mi húsvéti bárányunk legyen, nem rendelésében, hanem ígéretében és a próféták jóvendöléseiben, melyeket eleitől fogva szóltak. „Így pedig csak egyszer jelent meg az időknek végén, hogy áldozatával eltörölje a bűnt.”

Lk 1,70

Zsid 9,26

A világ két estéje közt szenvedett, amikor viszszautasították Őt. Amikor eljött, az volt a mi esténk, és a második még várat magára. Eljövetele-

ének napjait gyakran hívják „az idők végének”. S bár ennek van egyéb jelentése is – rámutat az evangélium rendelkezéseinek megváltoztathatatlan-ságára a törvényével ellentétben –, azért állíthatjuk, hogy eljövetelekor a világ már túljutott a de-lén, és naplementéig már nincs hátra annyi idő, mint amennyi eltelt.

3. A páskabarányt le kell vágni, a vért egy edénybe kell tenni, és izsóppal széthinteni. Minden ajtót meg kell hinteni vele, a húst tűzön meg kell sütni – nem ehetnek belőle nyersen vagy vízben főtten –, a fejet, lábszárát és a belső részeket. Mindez érzékelteti velünk Krisztus kimondhatatlan szenvedéseit, úgy testben, mint lélekben, melyeket a Szentírás oly hangsúlyosan ír le. Elsősorban a lélek szenvedéseire gondolok, melyet csak úgy perzselt Isten szörnyű haragja, s mely szenvedéseket e hatásos szavak írnak le: „És haláltusában lévén, buzgóságosabban imádkozék; és az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak.” Ó, ember, nem fogod fel, mennyire szenvedett ez a húsvéti Bárány, akit tűzön sütögettek; tiltva volt, hogy forró vízben főzzék meg, mivel az nem fejezi ki oly kimondhatatlanul a kín-szenvedéseket. És miért történt mindezt? Hogy Krisztust még élvezhetőbb hússá tegye számotokra, mely, ha vele táplálkoztok, és egy köteg izsóppal széthintitek e vért, hittel használva azt, elfogyasztva e sült húst és e vért, mely kiontatott, ünnepi lakoma lesz lelketeknek s megóv titeket Isten haragjától, mely a következő témánk lesz.

4. A pusztító angyal, látván a vért az ajtókereten, elment a ház mellett, továbbhaladt, és megöl-

te az egyiptomiak elsőszülötteit, és Isten utolsó csapásával sújtotta őket. Eközben az izraeliták biztonságban voltak a vér védelmében. E zsidók-nak pedig a következőben rejlett a biztonságuk: a hívők, akik hittel éltek Jézus Krisztus vérével, biztonságban lesznek, mikor Isten a világra szabaddítja utolsó és végső csapásait: se pokol, se harag, se kárhozat nem érintheti őket. „Meglátom a vért – mondta Ő –, s elmegyek mellettetek.” Semmi más nem ment meg titeket. Isten nem néz mást, csak Krisztus vérét rajtatok. Boldogok azok, akik, mielőtt Isten pusztító körútjára indul, hogy felbolygassa Egyiptomot, a vér védelme alá jutottak, mert akkor nem fog rajtuk a csapás, mellyel Isten lesújt Egyiptom földjére.

5. Miután a zsidók biztonságba jutottak ama baljós éjszaka csapásaitól, azonnal útra keltek; az egyiptomiak könyörögtek is nekik, hogy menjenek. Négyzszázharminc évig éltek rabszolgaságban, s Isten, aki pontosan betartja a saját idejét, még abban az órában véget vetett rabságuknak, és elkezdte beteljesíteni szavát, melyet az ígéret földjére való eljuttatásukkal kapcsolatban tett. És itt láthatjuk, hogy ha egy lélek sokáig élt a bűn és az ördög alantas rabszolgaságában, és rátalál Krisztusra és meghintetik az Ő vérével, és szövetségre lép Istennel a Krisztusban, kiszabadítatik kötelei-keiből, és elhagyja Egyiptomot. Aztán minden ígéret beteljesedik rajta, s elindul mennybéli útján, és semmiféle fáraó nem állhat többé útjában. A béke, vigasz és remény minden édes ígérete kezd beteljesülni számára, hiszen „őbenne lett

2Móz

12,12.13

2Móz

12,13.23

2Móz 12,13

2Móz

12,31–33.

41–42

2Móz
12,7–9.22

Lk 22,44

2Kor 1,20

igenné, és őbenne lett Ámenné az Isten dicsőségére miáltalunk”.

Az ördög minden hatalma és eszköze sem elegendő arra, hogy markában tartsa; magán viseli a vért, s attól az órától fogva szabad ember, kinek Istenen kívül nincs más ura. Azonban még keresztül kell vágnia a pusztán, ám csodás módon átsegíti rajta Isten, mint Izrael népét. Ám azt nem várhatják el, hogy Egyiptomban maradhassanak, miután megették a húsvéti bárányt; el kell hagyniuk köteleiket azoknak, akik meghintettek a szövetség vérével.

Zak 9,11

Egy hasonló esetben Isten azt mondta: „Sőt a veled való szövetségnek vééréért a te foglyaidat is kibocsátom a kútból, amelyben nincs víz.” E típus talán ezután teljeseedik be az evangéliumi egyházakban, akiket az Úr megment elnyomó zsarnokai kezéből, legyen az a pápa vagy a török – nem karddal, hanem szövetsége rendelkezései által. És akkor, ha tovább üldöznek egy népet, mely a vér alatt jár, mint a Fáraó tette, a Vörös tenger nyeli el őket lovastól-katonástól.

Ennyit hát a páskaáldozatról Krisztusra, a mi Áldozatunkra vonatkozóan, mert hogy Órá vonatkozik, világosan kiderül a következőből: amit a páskabárányról ír a Szentírás a 2Móz 12,46-ban, világosan alkalmaztatik Krisztusra, és beteljesedik Őbenne a Jn 19,36-ban. Ennyit hát a húsvéti bárányról mint áldozatról, vagy a mi s az ő áldozatuk megtestesüléséről, Krisztus Jézusról.

Az úrvacsora mint sákramentum

Térjünk át most arra a kérdésre, sákramentum-e az úrvacsora – nem a mienk, hanem az övék; igazából még nem a mi sákramentumunk jelképe, habár futólag gyakran nevezik annak, és a pápisták erősen harcolnak érte. Mert melyik zsidó láthatta volna valaha is a mi úrvacsoránk előképét ama páskaáldozatban? És milyen minőségben lehet a mi sákramentumunk egy másik sákramentuma? Krisztus a sákramentum szubsztanciája, úgy a mienknek, mint az övéknek. A belső körülmé-
lés és újjászületés a lényege az ő körülmé-
lésüknek és a mi megkeresztelkedésünknek is, de hogy egyik sákramentum a másiknak a jelképe, az abszurd és értelmetlen feltételezés. Mint ahogyan egy emberről festett két kép ugyanannak az emberek két hasonmása, de egyik sem a másik képe, hasonlóképpen, mivel a páskaáldozat bír a sákramentum általános jellemzőivel, ugyanarra a Krisztusra utal, mint a mi úrvacsoránk. És ebből Pál apostol újabb érvet gyárt, amivel az evangéliumi keresztyéneket szent életre biztathatja. Ezért hát vizsgáljuk meg, milyen jelentést hordoz magában, mert bár a jelek nem a mieink, a jelentőség viszont igen.

1. A páskaáldozat, vagyis a húsvéti bárány leölve, megsütve és széthintett vérével, áldozat volt; abban a minőségében, ahogy a zsidók megették, és ünnepet ültek fölötte, sákramentum volt. És később a zsidó feljegyzések és a Szentírás is arra utal, hogy a lévíták ölték le a páskabárányt, a papok hintették a vért az oltárra, majd a bárányt ha-

2Krn 35,11

Ezsd 6,20

zavítotték családjuknak vagy bérelt szobájukba Jeruzsálemben, és ott megették.

Hasonlóképpen a mi úrvacsoránkban is létezik egy áldozat, melyet megölték és felajánlottak engeszteléseképpen, s az Krisztus teste és vére. Aztán ezt az áldozatot meg is eszik, illetve isszák a kenyér és a bor jegyeiben, mint ahogyan a Törvény számos áldozatában is előbb felajánlottak valamit Istennek, majd a maradékot ünnepélyes keretek közt elfogyasztották. Igazi áldozatunk van hát, Krisztus, aki felajánlotta önmagát Istennek miértünk. Igazi sákramentumunk van, mert ezt az áldozatot megesszük és megisszuk. Az áldozat az Istené, hogy kiengeszteljen és megváltson; az úrvacsora a mienk, hogy felfrissítsen és tápláljon bennünket. Az, hogy a zsidók megették a húsvéti báránnyt, nem áldozat volt, hanem sákramentum; azáltal ehették meg, hogy megölték és megsütötték a báránnyt. Krisztus azáltal, hogy feláldozza magát érettünk, megfelelő táplálékká válik számunkra. Ha nem lenne értünk felajánlott áldozat, mi hasznunk lenne abból, hogy szakrális értelemben és lélekben eszünk és iszunk testéből és véreből?

Ez az érv meglehetősen fontossággal bír: az áldozat fölött ünnepet ülünk; az áldozatból táplálkozunk. A száj megeszi a sákramentumot, a hit szeme meglátja benne az áldozatot. A sákramentum nem áldozat, hanem az áldozatról való megemlékezés és az azzal való élés. És itt fel kell figyelni arra, miért rendezte Isten úgy, hogy a páskaáldozat s a mi annak megfelelő sákramentumunk húsból és italból, evésből és ivásból álljon.

Én úgy fogom fel, hogy ez az áldozattal való élésnek a legmegfelelőbb módja volt; hiszen hogyan is lehetne másként? Ezért hát eszünk és iszunk, hogy felkészüljünk áldozatunkra. Innen jön az a kifejezés, hogy „van oltárunk, amelyről nincs joguk enni azoknak, akik a sáturnak szolgálnak.” És így, ha tekintetünket az úrvacsora földi részére emeljük, majd a mennyeire, vagyis a sákramentumra meg az általa jelképezett áldozatra, és egyaránt táplálkozunk a jelképezett áldozatból és a jelképező sákramentumból, meglátjuk benne az Úr testét.

Zsid 13,10

2. A zsidók páskaünnepsége örökös rendelkezés, emlékeztető Egyiptomból való szabadulásukra és az abból levont tanulságra. Az emlékünnepet örökké meg kellett ünnepelniük, azaz nemzedék nemzedék után, míg csak államiságuk és vallásuk fennáll. A zsidó íróknál is olvashatunk minderről.

2Móz
12,14.24.42

Mi az értelme ama szertartásnak, hogy minden egyes asztal fölött, ahol a húsvéti báránnyt elfogyasztották, valaki mesélt és megemlékezett a húsvét történetéről? Isten azt akarta, hogy marandó emlékeztető, az úrvacsora tartsa emlékeztünkben azt, hogy Krisztus feláldozta magát bűneinkért, s hogy ezáltal Egyiptomnál vagy egy pusztító angyalnál rosszabbtól szabadultunk meg. Pál apostol, a zsidók eme szokására utalva, ezt mondja: „Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend”, azaz emlékezzetek meg róla, halálával és szeretettel hirdessétek. S mint ahogy az óvók örökre szól, Krisztus első eljövételéig, a mi-

1Kor 11,26

enk is örökre szól, az Ő második eljöveteleig. Míg csak vallásuk fennáll, ezt az ünnepet meg kell szentelniük. Míg csak az apostoli egyház fennáll, ezt az ünnepet meg kell szentelnünk; és ezért sem az evangélium tanát, sem a sákramentumok tanát nem törölheti el, vagy változtathatja meg senki, míg Krisztus el nem jön.

3. A zsidók Egyiptomban családjuk körében vagy nagyobb társaságban ették meg a páskát, házanként egy bárányt, kivéve, ha a család túl kicsi volt. Később, mikor ez hatályát veszítette, és az Isten által kijelölt helyre került, vagyis Jeruzsálembe, akkor, jóllehet a bárányt a templom udvarán vágták le, s a vért az oltárra hintették, azért hazavitték bérelt szobáikba, és közösen ették meg, nem kevesebben, mint tízen és nem többen húsznál, de soha egyedül. Bár Krisztus a mi áldozatunk, aki egyszer feláldoztatott a kereszten Istennek, úrvacsoránk közel hozza Őt mihozzáánk, gyülekezeteinkbe és lelkünkbe. Ahol is élni kell övele: a vérét az ajtónkra hinteni, s a páskabárányt hazahozni otthonunkba: „Vegyétek, egyétek, igyátok.”

Isten a részletekre is ügyel, és a sákramentum az áldozat alkalmazása által él. Otthon, azaz a mi lelkünkben kell ennünk és innunk. Krisztus otthonunkba lép, és mégis, az úrvacsorát, a páskavacsorához hasonlóan, közösen kell elfogyasztani. Nem tudok egyetlen okot sem találni arra, hogy valaki egyedül egye meg azt. Közösségben kell magunkhoz vennünk, hiszen közös ünnep. Az ember egyedül nem alkot egy közösséget. Pál apostol ezt mondta: „Azért atyámfiái, mikor egybegyűltek

az evésre, egymást megvárjátok.” Ezért hívják kezdettől fogva gyülekezetnek a gyülekezetet. Arthur Hildersham a János evangéliumának negyedik verséről írott kommentárjában ezt mondja: „Isten rendelkezése, hogy az úrvacsorával gyülekezetekben éljenek. Hogy is lehetne közösséget alkotni egyedül? Persze nem a templom fala jelenti a közösséget, hanem a hívők gyülekezete.”

4. A zsidók kovásztalan kenyérral és keserű füvekkel ették a páskabárányt. A zsidó szerzők sok körülményt és szertartást leírnak arról, hogy miként takarították el a legkisebb morzsa kovászt is gyertyával délben, s minden kovászt kiátkoztak, ha tévedésből mégis maradt volna, és a keserű füveket állandóan használták. A kovásztalan kenyér arra emlékeztette őket, hogy milyen sietve hagyták el Egyiptomot, a keserű füvek meg arra, hogy milyen nélkülözést és rabszolgaságot szenvedtek el; ennél tovább nem láttak.

Pál apostol a kovászt rosszaságként és gonoszságként értelmezi, a kovásztalan kenyeret meg tisztaságként és igazságként, és ez által megtanít arra, hogyan fogadjuk Krisztust, és milyeneknek kell lennünk ahhoz, hogy Jézus Krisztust kérjük, és Őt befogadjuk. Emlékeznünk kell nem örömmel, hanem szomorúan arra, hogy a bűn rabszolgaságában éltünk, és éreznünk kell régebbi magaviseletünk keserű ízét, mint bűnbánó és megtört bűnösök. A keserű füvek jó mártás a húsvéti bárány mellett. Az átértett bűn összeszorítja a gyomrot, mint az ecet. Krisztus jól ízlik az ilyen léleknek.

Amikor az Ő vacsorájához járulsz, hozd magaddal a saját mártásod, keserű füveket, s frissítsd fel

1Kor
11,20.33–34

2Móz 12,8

2Móz 12,33

1Kor 5,8

emlékezetedben régi magaviseleted és bűnös vágyaid emlékét. Ez a mártás; a kenyér kovásztalan kenyér. Nem ehetjük együtt a bárányt a kovással, mint egy magát biztonságban érző képmutató, egy mocskos disznó, aki nem tisztított meg bűneiből. Eszedbe ne jusson, hogy Krisztust és bűnödöt egyaránt megtartsd, hogy bocsánatot nyerj, de ne tisztulj meg, hogy megváltass, de ne szentelődj meg. El veled, és eszedbe ne jusson, hogy e Bárányt kovászos kenyérrel edd. Jöhetsz a vacsorához keserű füvekkel, bűnbánóan, de nem jöhetsz bűneiddel és bűneidben, mert ez egyet jelent azzal, hogy kovászos kenyérrel eszed a Bárányt. Ezért kutasd fel, s hagyd, hogy mintegy gyertyával kutattassanak fel bűneid, és legyenek azok teelőtted gyűlöletesek, hogy Isten lássa *irántuk* érzett utálatodat, és azt, hogy megveded magad *értük*.

5. A páskabárányt a zsidóknak Egyiptomban felővezett derékkal, saruval a lábukon, pálcával a kezükben kellett elfogyasztaniuk. Sietve kellett enniük, készen arra, hogy tüstént elinduljanak az Egyiptomból kivezető úton, a nekik ígért föld keresésére. Ennek számunkra az a jelentősége, hogy Krisztust és az Ő vérét azzal az eltökélt szándékkal fogadjuk magunkba, hogy elhagyjuk a Fáraó, vagyis a bűn birodalmát, szolgátságát és kötelékeit, az ördöggel együtt. És még abban az órában útnak kell indulnunk mennyei hazánk felé. Ez az evangélium ama kemény tanítása. Emiatt hanyagolják és utasítják el az emberek Krisztust, mert nem tudnak szakítani a bűnnel. Nem hajlandók rávenni magukat, hogy elhagyják az utat, amin azelőtt jártak, hasonlóan ahhoz az emberhez, aki „elméne

2Móz 12,11

megszomorodva; mert sok jószága volt”. Hasonlóképpen az emberek nem akarják a megváltást, hanem elmennek megszomorodva, mert erős, kellemes és hasznot hozó szenvedélyeik vannak. És, mivel a mi úrvacsoránkra is vonatkozhat, hadd tanítson minket arra, hogy vándorbottal kezünkbe, felővezett derékkal járuljunk az úrasztalához, mint olyan emberek, kik elhatározták, hogy útra kelnek, és új, szent életet kezdenek. „Ezután ne szolgáljunk a bűnnek.”

Mt 19,22

Róm 6,6

6. Húsvétkor a zsidóknak meg kellett sütniük és enniük egy egész bárányt, és reggelre nem maradhatott belőle semmi. Ha mégis maradt valamennyi, tűzzel meg kellett égetni azt, a húst meg kellett enni, s egy csontot sem volt szabad eltörniük. Ez azt jelenti, hogy Krisztus tiszta hús. Nincs benne semmi fölösleg. Mindenféle táplálék van benne minden szükségletünket kielégítendő – igazságosság, béke, vigasz és elégedettség, ami munkát ad képességeinknek, könnyít kísértésinken, megbocsátja bűneinket és megtisztít azoktól. Nem szabad részekre osztanunk Őt, egészben kell magunkhoz vennünk – érdemeit és Lelkét, megváltását és egyeduralmát. Krisztus a mi Utunk, Igazságunk és Életünk.

2Móz

12,9-10

4Móz 9,12

Micsoda boldogtalan tanítás is a pápistáké, akik megfosztanak minket a vértől, és nem engedik, hogy a nép igyon belőle! Ez ugyanolyan, mintha nem engednék, hogy páskavacsoránk egy egész bárány legyen. És ugyanolyan boldogtalanok azok, kik nemcsak megszagatják köntösét, de eltörik csontjait is azáltal, hogy megfosztják az evangélium tanítását alapjaitól, és a hitvallásból

cikkelyt cikkely után tépnek ki, mígnem semmi sem marad, mivel az evangélium reggeli fényénél mindezen árnyékok eltöröltetnek és megcáfoltatnak. Rivet azt mondja, hogy a sákramentumok csak használatukban sákramentumok, s csupán addig, amíg élnek velük, mint ahogy a kenyér és a bor is, miután éltek velük, többé nem sákramentumok. Egy kő lehet határákő, ha a helyén van; mozdítsd el, és pusztá kő lesz, nem jelzés.

7. A húsvéti bárányból nem ehet körülmetéletlen személy, sem tisztátalan személy, melyre példaként olyasvalakit hoz fel a Szentírás, aki halottal való érintkezés által vált tisztátalanná, de ez kiterjedt más természetű tisztátalanságra, mint például a leprásokra meg a havibajos nőkre. De egy, a tisztátalanokról gondoskodó intézkedés kimondja, hogy ők is megtarthatják a húsvétot a második hónapban, amint Ezékiás húsvétján is történt. De a körülmetéletlenekről nem szólt semmiféle rendelet, és ez két típusát ismerteti meg velünk azon embereknek, akik nem méltók arra, hogy az úrvacsorához járuljanak:

(1) A körülmetéletlenek, akik idegenek az egyháztól, és akiket nem avattak be az első sákramentum, a keresztség által. Senki, világi helyzetétől függetlenül, nem élhet az úrvacsorával, ha nincs megkeresztelve, mivel nem lépett be és nem vették fel az egyház testvéri közösségébe az első sákramentum által. Nem tartozik ahhoz a házhoz, illetve közösséghez, ahol a bárányt eszik, s a húsvéti bárányt nem szabad kivinni a házból. Akik nem tartoznak az egyházhoz, nincs joguk az egyház kiváltságaihoz ugyanúgy, mint ahogy azoknak,

akik nem szabad emberek, nincs joguk a város kiváltságaihoz. Soha nem hallottak még olyanról, hogy a zsidóknál körülmetéletlen személy, sem pedig a keresztyén egyházban olyat, hogy megkeresztetlen személy élt volna a két vacsora valamelyikével, az övékkel vagy a mienkkel, mivel mindkettő csak második sákramentum, és nem első. Az úrasztalához az út mindig is a keresztelővíz mellett vezetett el.

(2) A háziszolgák közül a körülmetélt zsidók, ha a húsvét idején tisztátalanok voltak, nem ehettek a húsvéti bárányból. Ez a kérdés akkor merült fel, mikor néhányan, akik tisztátalanok voltak, ezzel Mózeshez fordultak. Ő a döntést elnapolta addig, míg Isten véleményét ki nem kérte, és az Úr úgy döntött, hogy tartsanak nekik húsvétot a második hónapban. És ez azt az utalást hordozza számunkra, hogy az egyház megkeresztelt tagja, sőt, egy igaz hitű ember is egyszer-egyszer alkalmatlan lehet arra, hogy az úrasztalához járuljon, s méltatlanul ehet és ihat róla. Vagy a korinthusiak nem ilyen emberek voltak, ilyen helyzetben? Nem büntették meg őket az asztalhoz való méltatlan járulásuk miatt annak ellenére is, hogy egyesek közülük kétségtelenül istenfélők s mindannyian hitvalló keresztyének voltak?

8. Az első húsvétkor Egyiptomban használatban volt, és világos szavakkal elrendeltetett néhány olyan szertartás, melyeket, mint egyes zsidó szerzők meg a gyakorlat is rámutattak, később aztán elhagytak és nem mutattak be. Ezek közé tartozott az a szokás, hogy saját házaikban ették meg a bárányt, de később csak Jeruzsálemben; a bá-

1Kor 11

rányt négy nappal hamarabb kiválasztották, amirői később nem olvashatunk; az ajtófélfát és a szemöldökfát meghintették a vérrel. Továbbá, aznap éjjel nem mentek ki a házból, amit pedig később Krisztus és tanítványai megtettek; útra kész helyzetben ettek, bottal a kezükben, ám a Szentírásból megtudhatjuk, hogy Megváltónk és a zsidók kényelmesen ágyakra dőlve ettek. Mindezeket, vagy legalábbis egy részüket, az elején az alkalom szülte, és az alkalom elmúltával a szokás megváltozva bár, de sértetlenül uralkodott tovább.

A mi úrvacsoránkat az Úr este szerezte és ülte meg először, a húsvéti és egyben közös vacsora alatt vagy végeztével. Kovásztalan kenyeret használt. Késő este volt. Egy kerevetre dőlve feküdt. Egy magánház egyik szobájában történt. Nő nem volt jelen. Külön áldotta és szentelte meg a kenyeret és a bort. Mindennek végén zsoltárokat énekeltek a szokásnak megfelelően. És mindez, vagy legalábbis egy részük, alkalomszerű körülmény volt a húsvéti vacsora szokása és szertartása szerint, vagy a kor sajátos kívánalma.

Mit mondhatunk hát? Hajszálpontos követésre kötelezik az utókort? Vajon azok, akik ezek közül egyeseket ránk kényszerítenek, mindenikhez tartják magukat? Dölyfösen és babonásan kövesünk minden alkalom szülte vagy helyi szokást? Miért nem viselünk zsákruhát ünnepeinken? Ugyanazt mondom, mint Pál apostol is a haj hosszáról: „Ha pedig valakinek tetszik versengeni, nekünk olyan szokásunk nincsen, sem az Isten gyülekezeteinek.” Ha Krisztus felövezett derékkal és vándorbottal a kezében ült volna le a vacso-

rához, az se kötelezne minket semmire. Ám azért nem szabad túl messzire mennünk eme szabadságunkban, és annak színe alatt, hogy figyelmen kívül hagyunk egy alkalmi körülményt, nem szabad megváltoztatnunk vagy megcsonkítanunk az igazi lényegét, mint a pápista teszi, aki elveszi a poharat, amit Krisztus megáldott, és nem töri meg a kenyeret, mint Ő tette, aki áldozattá változtatja a sákramentumot. A lényeg és a forma, a szándék szerinti megfelelés a jel és a jelölt dolog közt megtanft majd arra bennünket, hogy szétválasszuk a lényegét az alkalom szülte vonásoktól.

Jn 13,25

1Kor 11,6

Edmund Calamy
Az úrvacsora az Istennel kötött
szövetséget szentesítő szertartás

mely az Isten s miközöttünk létrejött szövetségre
vonatkozik, és azt feltételezi, hogy megújítjuk
ünnepélyes fogadalmunkat, miszerint az Úréi
leszünk

Gyakorta kell felfrissítenünk nagy ünnepélyességgel drága Megváltónk szent emlékét, ki életét váltságdíjként adta miértünk, és vérével pecsételte meg a kegyelem és béke szövetségét, mely Isten és köztünk köttetett. A keresztségénél tett fogadalmunk szorosán köt minket Istenhez, s az, hogy beismerjük annak kötelező mivoltát ránk nézve, növeli erejét. Ám Isten úgy tartja jónak, hogy újabb bizonyágtételt kérjen és vegyen tőlünk, és asztalához szólít minket, hogy ott elkötelezettségünket megerősítsük, s nemcsak beismerjük újra meg újra, hogy Övéi vagyunk jog szerint, hanem az ott elének tárt tiszteletet gerjesztő és szívhez szóló érvek új elhatározásokra, önmagunk elkötelezésére és ünnepélyes fogadalmakra vezessenek bennünket arra nézve, hogy szent odaadásal eltelt életet fogunk élni. És azzal, hogy Isten ezt kéri tőlünk, igencsak a javunkra törekszik.

Annak érdekében, hogy ezt a témát a legjobb

eredménnyel tárgyalhassam, a következőkhöz fogok folyamodni:

1. Szemléletesen bebizonyítom, hogy az úrvacsora a szövetség egyik rendelkezése, hogy magából adódóan feltételezi Istennel kötött szövetségünket, s ez által újra és újra megerősített fogadalmakat kíván tőlünk, hiszen a fogadalmak az efféle ügyek lényeges részét képezték.

2. Kimutatom, hogy minél világosabban újítjuk meg keresztyén fogadalmunkat, valahányszor az úrasztalához járulunk, annál hatékonyabban és bőségesebben aratjuk le e rendelkezés gyümölcseit.

3. Néhány útmutatást adok arra vonatkozóan, hogyan újítsuk meg fogadalmainkat ezen alkalmon, és megpróbálok segíteni ennek gyakorlati alkalmazásában.

Ezen alpontok közül az első ennek a fejezetnek a témája lesz; a másik kettővel a következőben foglalkozom.

Az úrvacsora természetét tekintve szövetségi rendelkezés, ami feltételezi, hogy Isten és miközöttünk szövetség köttetett, és hogy megújítjuk azon fogadalmunkat, hogy az Úréi vagyunk. Ezt fogom most tárgyalni, s annál nagyobb készletet érzek e feladatra, mivel szerintem rengeteg ember járul újra és újra az Úr asztalához úgy, hogy nem gondolja meg eléggé a kérdést. Véleményük szerint e szent ünnepség azért alapított, hogy ébren tartsa az emlékezetét Krisztusnak s mindannak, amit tett és elszenvedett egy elveszett világ visszanyerésére, s ezért, amikor úrvacsorát venni készülnek, megpróbálnak szeretettel gondolni az Ő testté

lételére, szenvedésére és megfeszítésére; s eddig nem is lenne gond. De amikor itt megállnak, és nem mennek tovább, fontos dolgot hagynak ki, ami az Istenük, a Megváltójuk és közöttük fennálló szövetségben foglaltatik, és ami épp ezáltal kötött.

Mellettük sokan vannak, akik kötelességüknek tekintik megújítani szövetségüket és megismételni ünnepélyes fogadalmukat, valahányszor e jegyekkel élnek, és akik mégsem tudják, miért inkább kötelesek erre ez alkalommal, mint máskor. Nem tudják mire alapozni nézetüket, melyet másoktól vettek át, és készpénznek vesznek anélkül, hogy alapjaiban megvizsgálják. Épp ezért, az alább következő megfontolásokból, kimutatom, hogy a szövetség megújítása e rendelkezés egy olyan vonása, melyről nem feledkezhetnek meg azok, akik helyesen akarják felfogni; s kimutatom azt is, hogy az embereket nem ok nélkül sűrgetik erre.

Először vegyük hát a szertartás során Isten és miköztünk történő kölcsönös adást és elfogadást, és a dolog természete máris egyértelmű bizonyíték arra, hogy szövetségkötésről van szó. Az adás és az elfogadás az első dolog, ami szemünkbe tűnik eme ünnepélyes eseményben. Az adás Isten részéről történik, az elfogadás a mienkről. Isten kenyeret és bort ad nekünk felhatalmazott szolgálja által; mi úgy vesszük át azt a lelkészről, mint az Ő képviselőjétől. Most kérlek titeket, elmélkedjtek egy kicsit azon, mi az, ami ekkor adatik és elfogadtatik. „Egyszerű, közönséges kenyér és bor” – fogjátok mondani. És igaz, az érzékek nem

fognak fel többet. De mit jelképeznek ezek? Hát nem egy sebektől szenvedő, sőt megtörtetett Krisztust, aki életét engesztelő áldozatként ajánlja fel a bűnért, és vérént ontja, hogy megválthasson? Krisztus az, mindazzal a jóval, ami a hívő léleknek adatik.

Mint amilyen kézzelfoghatóan kenyér és bor adatik az úrvacsorával élő hívő kezébe, ugyanolyan kézzelfoghatóan áldatik meg az evangélium minden ajándékával. Isten odaadja Önmagát, Fiát, Lelkét, kegyelmét, jóindulatát és mindent, amit ép ésszel kívánni lehet, a hívő léleknek. Ez történik az egyik oldalon.

A másik oldalon a hívő elfogad. Kezével átveszi a kiosztott kenyeret és bort, és teljes szívéből elfogadja, amit az megjelenít és jelképez. Tárt karokkal és szívébe fogadja a neki felajánlott Krisztust. Röviden, Isten átruházza, mondhatni szállítja mindazt, amit a kegyelem szövetségében megígér a maga részéről. Mi azáltal, hogy elfogadjuk adományát, természetesen kötelezzük magunkat mindarra, amit a szövetségben Ő kötelességünként határoz meg. Ez még világosabbá válik abban, hogy a szilárd hajlam és kedv mindezen kötelességek teljesítésére előfeltétele a haszon elnyerésének.

Továbbá megfigyelhetjük, mennyire elterjedt volt mindig az, hogy az emberek valamit, még ha csak csekélységet is, adnak egymásnak a célból, hogy nagy fontosságú szerződéseket szentesítsenek. Bárki közülünk odaadhatja mindenét, ha átadnak neki egy úrvacsorai kelyhet, mely szokás, ha elmélkedünk rajta, válaszul szolgálhat az ellen-

vetésre, melyre az úrvacsora alkalmából adott és elfogadott dolgok látszólagos szerény mivolta alkalmul szolgálhat ahhoz képest, hogy mekkora jelentősége van, és mit nyerünk általa. Ha csak hat penny cserél gazdát egy szerződés megpecsételéseként, az ugyanúgy köti az embert, mint ha tízezer fontot kapna készpénzben. Sokkal inkább köt hát minket Krisztushoz a kenyér és bor eme ünnepélyes átadása és átvétele, melyet Ő vallása egyik részévé tett, s mely őt oly szemléletesen jelképezi, mint ha elismélnénk az Ő minden egyes szavát, és megvallanánk, hogy szívből alávetjük magunkat neki.

Figyeljük meg továbbá, milyen cím alatt adatik Krisztus e szertartás során minden éhező és szomjazó léleknek. „Lásd – mondja Isten erről minden ilyen embernek –, íme itt van számodra Krisztus, hogy elfogadd mint prófétádat, főpapodat és királyodat.” Amire a felkészült lélek természetesen így válaszol: „Uram, kész vagyok Őt elfogadni úgy, ahogyan te nekem felkínálsz. A teljes Krisztus kell nekem, megváltói tiszttségének minden részletével együtt. Prófétámmá fogadom Őt, és hitelt adok neki mindenben; főpapommá, és belé helyezem a teljes bizalmam; és királyommá, akinek, ha kegyelmedből képessé teszel rá, őszinte és maradandó engedelmességet fogadok.” Ez nyilvánvalóan egy megújított szövetség, a keresztyén eskü rövid összefoglalója.

Másodsorban gondoljunk az evés és ivás mozanatára, és további bizonyítékot találunk arra, hogy szövetségekötésről van szó. E szent vacsorán az áldott Istennel eszünk és iszunk egy asztalnál.

Igaz, hogy Ő számunkra láthatatlan, de minden keresztyén gyülekezetbe kinevezett valakit, aki Őt képviseli, és az Ő nevében, helyette fogadja azokat, akik vendégségbe jöttek Őhöz. Asztalt terít és enni ad nekünk, hogy evés és ivás által táplálékot nyerhessünk lelki életünk számára és támaszt lelki jólétünk számára. Nos, az együtt evés, ivás és ünneplés, mint a Szentírásból megtudhatjuk, a szerződések és szövetségek megkötésének szokásos velejárói voltak a zsidó történelem során; láthatjuk hogy Izsák és Abimélek, Jákób és Lábán lakomával pecsételik meg szerződésüket.

Ugyanez félreérthetetlenül kitűnik sok más helyen. Azok, akik közt nézeteltérés volt, csak akkor esznek-isznak együtt, ha előbb megbékéltek, mivel ez a barátság és családias érzület jegye, amit ellenségektől megtagadnak. Abimélek gyűlölte Izsákot, és nem evett-ivott volna vele, csak azzal a feltétellel, ha megegyeznek. Lábán sem cselekedett volna hasonlóképpen Jákóbbal, akit azért üldözött, hogy elpusztítsa, csak egy hasonló feltétel alapján. A polgári törvény egyik alapigazsága, hogy, ha valaki iszik egy olyan személy egészségére, ki ellen rágalmozás vagy egyéb szóbeli sérelem vádjával él, elveszti perét, mivel feltételezik, hogy ezzel megbékélt vele. A szerződést, vagy bármiféle felek közötti szövetségkötést jelölő héber szó az „enni” megfelelőjéből származik, mivel a zsidóknál és egyéb keleti népeknél állandó szokás volt, hogy a szövetséget közös evés-ivással pecsételték meg.

Nos, természetszerűleg nagy ellentét van Isten és miköztünk örökletes hitszegésünk, a Bűn okán,

1Móz 26,30

1Móz

31,44-46

mivel az Istennel szembeállít minket, s így Őt is szembeállítja velünk. Ezért, ahol a bűn uralkodik és irányít, világos, hogy nem való Istennel együtt enni és inni az Ő asztalánál. Ezen ünnepélyes alkalom azt feltételezi, hogy az ember előbb béküljön ki Istennel a Krisztusban, máskülönben nem valószínű, hogy szívesen látott vendég lesz. De még ha az ember ki is békül Istennel, gyakran elbukik, s e bukásokért szükséges megújítania bűnbánatát; az, hogy Isten időről időre asztalához enged minket, hogy vele ünnepelhessünk, változatos bűneink és gyarlóságaink dacára, elégségesen bizonyítja azt, hogy kész elnéznie azokat és újra megbékélni velünk. Ezért valahányszor leülünk enni és inni Ővele, újonnan el kell köteleznünk magunkat. Közülünk mindenki, még a legjobbak is elég bűnt követnek el két úrvacsoravétel közt ahhoz, hogy elveszítsék jogukat az isteni kegyhez, ha Isten oly szigorú lenne, hogy a vétket feljegyezné. Miután hát újól megsejtettük Istent, csak akkor ehetünk és ihatunk vele együtt, ha újra kibékülünk vele, ismét elkötelezzük magunkat Neki; csak így őrizhetjük meg kegyeit, amire is soha máskor nincs nagyobb esélyünk, mint az úrasztalánál.

Ez még nyilvánvalóbbá válik egy harmadik megfontolásból, ami abból ered, amiből az úrasztalánál részesülünk: a nagy keresztyén áldozat emlékjegyeiből. Az úrvacsora legáltalánosabb és legáltalósabb megfogalmazása, melyre bizalommal visszavezethetünk mindent, ami vele összefüggésben van, a következő: a végtelen erény áldozatának emlékjegyeiből álló ünnepélyes vendégség,

melyet Üdvözítünk a kereszten a bűnért felajánlott (mint azt a tudós dr. Cudworth oly kitűnően elmagyarázza), mely megfogalmazás túl sokágú ahhoz, hogy itt külön tárgyaljuk, s ezért nem merülök jobban bele, mint amennyire jelenlegi célokat érinti. Nem nehéz megfigyelni, mily gyakran kísérik az Isten és ember közötti szövetségkötéseket áldozatok. Így volt ez Nőé esetében; ugyanígy Ábrahám esetében. Ugyanígy áldozatok kísérték a szövetséget, melyre Isten lépett a zsidókkal testületileg, és ezek az áldozatok megpecsételték a szövetséget.

Megfigyelhető továbbá, hogy az áldozatok valamely szövetségre alapultak. A szövetség, melyre Isten lépett a zsidókkal, megkövetelte tőlük, hogy a Törvény előírása szerint különféle áldozatokat ajánljanak fel, melyek, ha nem alapultak volna isteni szövetségen, nagy valószínűség szerint nem fogadtattak volna el. De tegyük fel, hogy a szövetség szögezte le azt, amit megkövetelt tőlük, ebben az esetben az áldozatok a szövetséget szentesítő szertartások, az Isten és népe közt kötött szövetség emlékjegyei voltak – emlékeztetők Isten számára, hogy eszébe juttassák ígéreteit, és emlékeztetők a nép számára, hogy eszükbe juttassák kötelezéseiket, s azok teljesítésére ösztönözzék és sürgessék őket. Minden egyes felajánlott áldozat Isten és az áldozatot felajánló személy között szerzett szövetséget feltételezett, s ez rámutat az igazi értelmére ama ígeversnek, melyet egyesek oly nehéznek ítélnék: „Gyűjtsétek elém kegyeseimet, akik áldozattal erősítik szövetségemet!”, mivel az áldozatok az Isten és népe közötti szövetség

1Móz 8-9

1Móz 15

2Móz 24,5,8

Zsolt 50,5

1Kor 11,25

jegyeként és pecsétjeként szolgáltak. Erre utalhat a mi áldott jó Urunk, amikor, az Úrvacsora szokásának megalapozásakor, így szól: „E pohár az új testamentum az én vérem által”, azaz: „A szövetségeket űsidők óta áldozatok szentesítették; a Törvény eredetileg a bűnös véret követelte, de valamely állat véret ajánlották fel helyette. Ám én saját vérem ontom ki érettetek, s íme nektek adom. Ezért hát új szövetség ez, mert nem áldozatok vére pecsételi meg, hanem a sajátom.” Ezt adja tudtul a szentíró is, amikor így szól: Nem bakok és tulkok vére által, hanem az ő tulajdon vére által ment be a szentélybe; „ezért új szövetségnek a közbenjárója ő.”

Zsid 9,15

Továbbá megfigyelhető, hogy, amint az áldozatok a szövetség pecsétjei voltak annak idején, hasonlóképpen az áldozat megevése találó függelék volt a legtöbb ilyen szertartásnak. A zsidóknál négyféle áldozat volt szokásban: égőáldozatok, vétekáldozatok, ételáldozatok és békeáldozatok. Az égőáldozatot teljes egészében felajánlották Istennek és elégették az oltáron; sem a papok, sem más emberek nem kaptak belőle részt. A vétek- és ételáldozatokból Isten is kapott részt, amit elégették az oltáron, és a papok is, amit megettek. Az emberek megbízottjaiként ették meg azt, mivel közbenjárói voltak Istennél azoknak, akikről azáltal, hogy adományt hoztak bűneikért és vétségeikért engesztelésül, feltételezték, hogy tisztátalanokká váltak. De a békeáldozatokból Isten és a papok mellett az áldozatot hozók is kaptak egy részt, melyből együtt részesülhettek barátaikkal, az Úr színe előtt vigadozván.

Az Ószövetségben különféle példáit láthatjuk annak, hogy az emberek az Úr színe előtt lakomáztak ezekből a békeáldozatnak nevezett áldozatokból. Így például Mózes, Áron és Izrael minden véne áldozatokat mutatott be Istennek, majd az Ő színe előtt evett belőlük. Hasonlóképpen az előbb említett általános szövetségekötésnél, ahol sok áldozatot mutattak be Istennek, olvashatjuk, hogy ettek, ittak, és meglátták az Urat, s Izrael fiainak e választottjaira nem bocsátotta kezét. Más-
2Móz 18,12
2Móz 24,11
1Sám 1,3-4
hol meg azt olvassuk, hogy Elkána évente felmegy a szent városba, hogy áldozatokat mutasson be Istennek és családjával együtt az Ő színe előtt egyen belőlük. Még sok hasonló természetű igehely létezik, de szükségtelen mind megemlítenünk őket.

Továbbá megfigyelhető, hogy az Istennek felajánlott áldozatok elfogyasztása Isten és a felajánló személyek közti szövetséget megszentelő szertartás volt. Mert Isten, aki úgy tervezte, hogy a zsidók közt fog lakozni, úgymond királyukként akart köztük élni, így a templom az Ő palotája volt, a papok meg lévíták őrsége és szolgálói. Házában számos lakosztály volt a különféle hivatalok számára, erre alkalmas bútorzattal. Az oltáron égett az Ő tüze, melynek soha nem volt szabad kialudnia, s a neki ajánlott áldozatok szolgáltak táplálékául. Nem mintha valóban megette volna a bikák húsát, és megitta volna a bakok véret – mint a külsősé-
Zsolt 50,13
gekre túlságosan adókat megrója –, ám e dolgok s a bennük rejlő jelentés által különféle bölcs és nagy célokra tört. Nos, mivel annak idején az áldozatokat Isten táplálékának tartották, nagy kegy-

nek számított, ha valaki részt kaphatott belőlük. S mivel az áldozatok a szövetség pecsétjei voltak, a maradékukból való evéssel az áldozók még inkább elkötelezték magukat, hogy teljesítik a részt, ami az Istennel kötött szövetségből rájuk hárul, aki, mivel engedélyezte, hogy Ővele egyenek, okuk volt azt remélni, hogy elfogadta áldozatukat.

Ne higgye senki, hogy elkalandoztam a tárgytól, mivel az ilyesféle gondolatok és észrevételek segíthetnek e dolgok megértésében, melyekről (és más hasonló természetű dolgokról), ha nem vetünk rájuk némi fényt, szükségszerűen a sötétben tapogatózunk az Őszövetség nagy részét olvasva. Amellett, mondom, ezek a megjegyzések mind megfelelnek jelenlegi célomnak, mert ezek a dolgok hasonlítanak azokra, melyekkel foglalkozom. Mert amiképpen a szent szövetségeket eladig áldozatok kísérték, hasonlóképpen az Isten és miköztünk szerzett szövetséget, melyre minden reményünk alapul, Üdvöztőnk áldozata kíséri és erősíti meg, mely áldozatról az Ő asztalánál megemlékezünk. Mint ahogy a zsidók áldozatai a szövetséget szentesítő szertartások voltak, s az Isten és a nép közötti szövetség jegyei és pecsétjei, ugyanúgy a kereszten miértünk valaha felajánlott áldozatról való ünnepélyes megemlékezésünk is szövetséget szentesítő szertartás. És e szent léte-sítmény az Isten és miköztünk szerzett szövetség jegye és pecsétje, mely szövetség a mi drága Üdvöztőnk vérének alapul. S mint ahogy a zsidók áldozat által kötöttek szövetséget Istennel, mi is a mi nagy evangéliumi áldozatunk emlékjegyei fölött erősítjük meg Ővele kötött szövetségünket.

Továbbá, mint ahogyan a zsidók az Istennek feláldozott állatok húsát ették meg ünnepélyes keretek közt, hasonlóképpen a mi szent vacsoránkon is a Krisztus által érettünk bemutatott áldozatot fogyasztjuk el. S amiképpen a lakomák, melyeket az áldozatok fölött ültek, az Isten és űköz-tük kötött szövetséget szentesítő szertartások és a szövetségi közösség kötelékei voltak, az úrvacsora is, mely szintén egy áldozat feletti vendégség, az Isten és miköztünk kötött szövetséget szentesítő ünnepi vacsora, mely által, mivel az Ő asztalánál eszünk, iszunk és részesülünk húsából, szent szövetséget és sérthetetlen barátságot kötünk Ővele. Mint ahogyan Isten ama áldozatok és a fölöttük ült lakomák által jogerőssé tette szövetségét azokkal, akik részesültek belőlük, mivel bizonyos értelemben vele ettek és ittak, hasonlóképpen a velünk kötött szövetségét is az asztalánál elfogyasztott szent jegyekkel erősíti meg, melyekben részesít bennünket. És amint a zsidók az áldozatból Istennel részesülve megerősítették és jóváhagyták a szövetséget részükről, ugyanúgy mi a vendégségben való részvételünkkel megerősítjük és elfogadjuk az Isten és közöttünk levő szövetséget.

Harmadsorban pedig, mint ahogyan a zsidók azáltal teremtettek kapcsolatot Istennel, hogy az Ő házában lakomáztak az Ő áldozataiból, mi is úgy egyesülünk Krisztussal, hogy az Ő templomában, az Ő asztalánál vendégeskedünk testének és vérének emlékjegyeiből. S abbéli kötelességünk, hogy ragaszkodjunk hozzá, kövessük Őt és engedelmeskedjünk Őneki, ugyanannyira tültesznek minden egyéb köteléken szent mivoltukban, ere-